

Treskoposten

Et medlemsblad for Gabriel Scott Selskabet
Nr 1 – torsdag 27. august 1998
1. årgang

Program for Gabriel Scott-dagene

3.- 6. september 1998

Torsdag 3. september

Kl. 19.00 Rotunden på Møglestu videregående skole. Professor Jacob Jervell: "Scotts evangelium - det gyldne eller det gamle". Agder Teater deltar med glimt fra "Det gyldne evangelium". Konsert med Jens Olai Justvik og Asbjørn Arntsen. Bl annet urforeførelse av 10 melodier til Scotts dikt. Entré kr 95,-

Etter forestillingen samles vi i spisestuen på Hotel Norge og på Gryten til et hyggelig måltid. Forhåndsbestilling av bord anbefales. Å la carte-meny.

Medarrangør: Aust-Agder Kirkeakademi, Birkeland Kirkeforum og Kristiansand Kirke-akademi.

Fredag 4. september

Kl. 19.00 Rekeaften på Brekkekjær Pensjonat. Forhånds-kjøp av billetter anbefales. Program: Professor Guttorm Fløystad: "Scott og Spinoza". Jan Hartvig Henriksen og Halldis Berntsen: Musikk komponert av Gabriel Scotts mor, Caroline Schytte Jensen, til tekster av Gabriel Scott. Pris kr. 145,-

Lørdag 5. september

- Kl. 09.00 Registrering til konkurranse i pil og bue-skyting. Fremmøte ved Høvåg kirke. Deltageravgift kr. 10,-
- Kl. 10.00 Konkurranse i pil og bue-skyting på Østre Fidje. (Parkering ved Høvåg kirke)
- Kl. 13.00 Lapskaus på Skottevig Maritime Senter. (Må bestilles hos arrangøren)
- Kl. 14.00 Registrering til konkurranse i bergyltiske. Deltageravgift kr. 15,-. Fremmøte Skottevig Maritime Senter.
- Kl. 15.00 Konkurranse i bergyltiske.
- Kl. 17.30 Koking av bergyltsuppe. Vi kjøper ferdig sløyet bergylt for kr. 1,- pr. kg. til suppa.
- Kl. 18.30 Grilling av pølser. (Kr. 60,- for 3 pølser med loff)
- Kl. 20.00 Premieutdeling og underholdning. Sørlandssanger ved Anna Ma og Jan Erik Usterud. Elin Gerrard leser fra Hollender-Jonas. Gratis entré!
- Kl. 21.00 Vi smaker på bergyltsuppa. Kr. 60,- pr kuvert. De som ønsker det, kan overnatte på Skottevig Maritime Senter fra fredag til søndag. Ring arrangøren for nærmere informasjon.

Søndag 6. september

- Kl. 10.00 Bekransning av Gabriel Scott-varden. Protog: Truls Erik Dahl.
- Kl. 11.00 Gudstjeneste i Høvåg kirke v/kapellan Einar Ekerhovd. Etter gudstjenesten blir det omvisning ved klokker Johan Berglihn. Vandring til Blikksund via Kvanneid med guide Ingrid Moddal (ca. 1 time).
- Kl. 13.30 Båttur til Brekkestø fra Blikksund. Billett inkl. retur med buss kr. 50,- løses ombord. Barn under 15 år halv pris.
- Kl. 15.00 Middag på Brekkekjær Pensjonat. Meny: Struts å Brekkekjær, dessert og kaffe.
- Kl. 16.00 Svein Slettan: "Naturen som læremester". Natur og oppdragelse i Gabriel Scotts barnebøker. Jon Kleveland med musikere underholder med Scott-viser fra Kleveland's nye CD. Entré kr. 197,- inkl. middag.
- Kl. 17.00 Auksjon av gamle Scott-bøker. Auksjonarius Anstein Nørset.
- Kl. 18.00 Retur til Høvåg kirke med buss.

Gabriel Scott Selskabet inviterer til "Gabriel Scott-dagene" i september

Hovedtema i år er "Scott og barna"

Brekkestø sett fra Gaupholmen. Gabriel Scott leide ofte rom på gjestgiveriet (huset med kvist midt i havna). Her fant han inspirasjon til flere av sine bøker, bl.a. «Kilden» og «Skipper Terkelsens levnedsløp».

Også i år kan vi by på et rikholdig program med konserter, foredrag, godbiter fra Agder Teater, god mat, familieaktiviteter, opplesning, gudstjeneste, båttur, guidet tur og auksjon.

Vi starter opp i Rotunden, Møglestu skole, torsdag 3. september der Jacob Jervell holder foredrag. I år har han fått emnet: "Scotts Evangelium - det gyldne eller det gamle". Jacob Jervell er en meget ettertraktet foredragsholder som trollbandt sitt publikum i fjor da han snakket om "Kilden". Agder Teater vil vise glimt fra "Det gyldne evangelium".

Asbjørn Arntsen har laget 10 nye melodier til Scotts dikt og har også i år Jens Olai Justvik med seg som solist. Det blir en urforeførelse som garantert er like flott og fengslende som i fjor. Kvelden avsluttes med et måltid på Gryten og Hotell Norge slik at vi kan fordøye kveldens åndelige føde med noe for magen. Her må enhver bestille bord og mat selv. Medarrangør er Aust-Agder Kirkeakademi, Birkeland kirkeforum og Kristiansand Kirke-akademi.

Det er naturlig å legge store deler av programmet til Brekkestø der Gabriel Scott bodde en tid og senere ferierte i en årrekke. Den gamle uthavna ga dikteren inspirasjon til flere bøker slik som "Kilden", "Skipper Terkelsens Levnedsløp", "Blåskjell" og "Vindholmens beskrivelse" for å nevne noen.

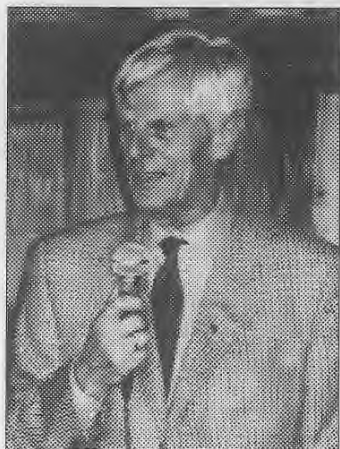
Det sies at før Brekkekjær pensjonat ble pensjonat, satt Wilhelm Krag og Gabriel Scott på kjøkkenet der og strekte opp grensene for "Sørlandet" ved å sette passerspissen i Brekkestø og stiftet i Flekkefjord for så å slå sirkelen som viste at Sørlandet skulle strekke seg fra Flekkefjord til et sted mellom Risør og Kragerø.

Fredag 4. september blir det rekeaften på Brekkekjær pensjonat. Her kan vi glede oss over en annen kjent foredragsholder, nemlig professor Guttorm Fløystad som vil snakke om Scott og Spinoza. Jan Hartvig Henriksen, lektor ved Høyskolen i Agder, Musikkonservatoriet har funnet fram Gabriel Scott-dikt som moren, Caroline Schytte Jensen, har satt melodier til. Det er

Halldis Berntsen som fremfører sangene.

Gabriel Scott kom 8 år gammel til Høvåg der faren tiltrådte som sogneprest i 1882. Han kom fra et godt bevoktet bymiljø i London til friheten på Høvåg prestegård. Dette satte spor etter seg i hans diktning, og flere av hans

bøker bl. a. barnebøkene Tripp-Trapp-Tresko, som er selvbiografisk, og Hollender-Jonasbøkene og Jembyrden forteller om natur og menneskelykke i sjøbygda Høvåg. Det er derfor naturlig å legge deler av programmet for dagene til Høvåg.

Jacob Jervell.

Jan Hartvig Henriksen.

Jens Olai Justvik og Asbjørn Arntsen.

Elin Gerrard

Lørdag i barnas tegn

Lørdag 5. september står i barnas tegn.

Hovedtema for «dagene» i år er som tidligere nevnt, «Scott og barna». Derfor inviterer vi hele familien til dagsprogram i Høvåg. Det blir lengdeskyting med hjemmelaget pil og bue på jordene ved Høvåg kirke og konkurranse i bergyltfiske på holmene utenfor Skottevig Maritime Senter.

Scotts olderbarn, Jonas, deler ut premier i konkurransene. Gabriel Scott har selv beskrevet disse aktivitetene, og vi gjengir dem annet sted i bladet. Om kvelden blir det hyggekveld med Anne Ma og Jan Erik Usterud som synger sørlandsanger og Elin Gerrard som leser fra Hollender-Jonas. Det er gratis entré til lørdagskvelden på Skottevig. Søndag 6. september starter vi ved

Høvåg kirke der Jan Scott, bekranser sin bestefars minnesmerke. Truls Erik Dahl, som skriver Gabriel Scott biografier, leser prolog ved varden.

Det blir gudstjeneste i kirken ved kapellan Einar Ekerhovd. Etter gudstjenesten blir det omvisning i vår vakre gamle middelalderkirke ved klokker Johan Berglihn og deretter vandring i Gabriel Scotts fotspor ned til Blikksund der båter tar oss til Brekkestø. Her spiser vi middag og lytter til høyskolelektor Svein Slettans foredrag: «Naturen som læremester, natur og oppdragelse i Gabriel Scotts barnebøker». Svein Slettan har forøvrig skrevet anbefalingen til de fire barnebøkene vi gir ut på nytt i barnebokåret 1998.

I forbindelse med Gabriel Scott-dagene lanserer Jon Kleveland sin CD med melodier til Scotts dikt. Med seg

som solist har han Siv Justnæs og pianist Stein Austrud. Både Jon Kleveland og Stein Austrud er opprinnelig fra Mandal.

Vi har beregnet for liten tid til foredrag og konsert denne kvelden.

NB! Auksjonen blir således utsatt en time til kl 18.00 og returen med buss til 19.00.

Anstein Nørsett er auksjonarius når gamle Gabriel Scottbøker skal under hammeren.

Truls Erik Dahl vil i år lese prolog ved Gabriel Scott-varden søndag.

Høvåg kirke er en middelalderkirke fra ca. 1180, trolig plassert nær et gammelt tingsted og gudehov. Kirken omtales i flere av Gabriel Scotts bøker.

Høvåg nye prestegård. Her bodde Gabriel Scott da faren var prest i Høvåg. Granen plantet han selv da han var 11 år gammel. Granen var også 11 år da den ble plantet, så de to var like gamle. Dette huset hører du om bl.a. i «Vester i skjærene».

Den gamle prestegården hvor Gabriel Scott først bodde da familien kom til Høvåg. I forgrunnen ses minnesmerke over Gabriel Scott.

Praktiske opplysninger

Billetter kan kjøpes/bestilles hos:

Mandal Turistkontoret tlf 38 27 83 00
 Kristiansand/Berge Libris tlf 38 02 23 32
 Høvåg Høvåg Bygdebu tlf/fax 37 27 45 97
 Brekkestø Brekkekjær pensjonat tlf 37 27 52 20
 Lillesand Storkiosken tlf 37 27 23 30
 Grimstad Odden, Bok og Media tlf 37 04 40 75
 Arendal P.M. Danielsen tlf 37 00 98 00

Billettpriser:

Torsdag 3. sept.: Arr.: Rotunden, Møglestu skole
 Entré kr 95,-
 Fredag 4. sept.: Rekeften med konsert og foredrag på Brekkekjær Pensjonat. Entré kr 145,-
 Lørdag 5. sept.: Deltageravgift for konkurranse i Pil og bue-skyting: kr 10,-
 Bergyltfiske: kr 15,-
 Overnatting på Skottevig Maritime Senter:

Telt: (pr.pers.) kr 40,-
 Caravan/bil kr 105,-
 Bobil kr 105,-
 Hytte (4 pers.) kr 300,-
 Hytte (5 pers.) kr 445,-
 Underholdning: Gratis!
 Måltider:
 Lapskaus kr 50,-
 Pølser kr 60,-
 Fiskesuppe kr 60,-

Overnatting og måltider lørdag 5/9 bestilles på tlf/fax 37 27 45 97 eller tlf. 37 27 52 20
 Fax 37 27 54 30

Søndag 6. sept.: Båttur til Brekkestø kr 50,-. Billetter løses ombord.
 Arr. på Brekkekjær Pensjonat. Entré (inkl. middag) kr 197,-

Siv Justnæs og Jon Kleveland.

Anne Ma og Jan Erik Usterud

Scotts barnebarn Jan, Helge og Arne satte en spiss på fjorårets arrangement. Også i år vil de kaste glans over arrangementet.

Slik lager du pil og bue

I boken om Hollender-Jonas, «Gutten i røyken», forklarer Scott hvordan du kan lage deg brukbar pil og bue. Her er fremgangsmåten:

«Den som vi ha en god bue, må først skaffe seg et skikkelig emne. Det duger ikke stort med en gren - det skulle da være en av gran, men den må være så kvistfri som mulig og helt tørr skal den bli brukbar. Da fjærer den virkelig godt, så det var ikke for ingenting, at de engang laget vognfjærer av gran. Best egner den seg for randbue - kryssbue eller armbrøst, sa de før. Men det er en klosset og tungvint greie som ikke har noe med idrett å gjøre, og skyter akkurat like langt, hvem som nå bruker den. Nei, da er langbuen noe annet. Den er et fint, elegant våpen, hvor det kommer an på øvelse og styrke. Men den krever også et finere emne og et nøyaktigere arbeide. En god langbueskytte i gamle dager kunne skyte sine fire hundre skritt og mer, men så øvde han seg også hver dag, fra han snart sagt var en neve stor.

Gode emner til langbue gir alm og grønnask, især den første. Men det må være helt feilfritt og tatt fra en ikke for smekker stokk, og den må være godt lagret. Egentlig skal buen lages «på flask», slik at årene skjærer gjennom fra siden. Men det er vanskelig å få til, veden vil lett flekne i spennet, da ask og alm ikke har yte som barlind. Men lager vi den som vil lager en ski med årene gjennom på kant, klarer vi oss allikevel og kan få en gild guttebue i stand, om Tambarskjelvers vel var noe bedre.

Emnet høvles først firkantet - det gikk ikke hvis det var yte - og når utsiden og innside er valgt, rundes emnet til en halvrund stav, som langsomt spisses mot endene. Den flate utsiden styrer buen, kantene får bare en svak avslipping som øker etter hvert, så halsene ytterst blir helt runde. Under arbeidet må bu-

en stadig prøves med en strek snor, så den skal få den riktige bøyen. Det må ikke finnes et dødt punkt, hver eneste tomme må arbeide med. Krumningen skal være svakest på midten og tilta jevnt utover mot endene, som må fjære nesten som pisker. Bøyer den seg for meget på midten, blir det for lite spring i endene - en slik bue gir dårlige skudd.

Hvor lang skal buen være?

De gamle vikinger gjorde staven seks fot, men de var nå så urimelig sterke. Ens egen lengde er mer enn nok, det er dessuten ikke bare størrelsen som gjør det.

Staven blir altså flat på utsiden eller ryggen når vi ser bort fra halsene. På midten limer vi en lav skalk og legger en solidurring omkring, så er håndtaket ferdig. Det skal sitte slik, at det fra den øverste kanten hvor pilen skal ligge er like langt til endene av buen. De skrås fra baksiden opp mot ryggen og spiser litt for snorens skyld, så er staven ferdig og oljes noen ganger med linolje eller poleres om en vil.

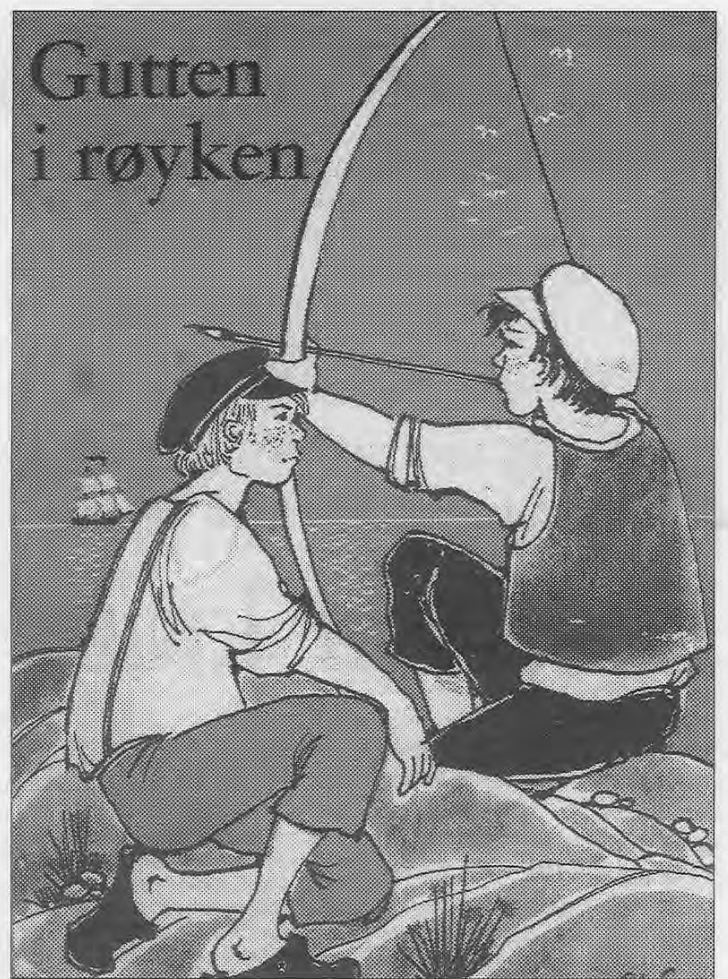
Snoren skal alltid spennes av etter bruken, så buen kan bevare spenstigheten. Det går å lage en selv, men ikke av kvinnehår, som dikteme forteller, det er bare tull. God bekråd er bra, men det er et vanskelig arbeide å tvinne de mange trådene sammen, kjøp heller en snor hos en buehandler. Den kan festes med to halvstikk over en av stavens ender - siden kommer enda et halvstikk, men denne gang med selve snoren, så sitter den som den er surret. Den andre enden får en liten løkke, staven blir satt skrått mot marken og forsiktig bøyd mot kneet til løkken kan smyges inn over spissen. Det er forresten mange måter å gjøre det på. Blir snoren slakk om en tid, er det bare å ta løkken av og vinne den rundt noen tøm - her får en prøve seg frem. Staven skal ikke spennes mer enn at neven med opprakt tommelfinger akkurat går igjennom. Få laget en lærmansjett, da snoren kan gi stygge slag.

Tarmsnorer går også an, jeg har selv brukt en i lang tid og likte den godt. Løkken måtte lages vedurring, og både til den og til halvstikkene er det heldig å bruke harpiks, så det ikke skal gli. Snorene var tidligere å få hos enkelte maskinforretninger, men urmakerne pleier også å ha dem. De må være minst to og en halv millimeter tykke.

Nå kommer turen til pilen. Den må høvles skal den duge og gjøres av temmelig stiv ved, så den ikke slår bukt i skudet. Tettåret gran eller furu er godt, men ask kan også bli brukbar, den er bare noe tyngre og krever et kraftigere skudd. Gjør pilen seks-åtte millimeter tykk, er den for stiv, så skrap litt av. Den skal være så lang som armen, sytti centimeter omtrent, og skal ha tre fjær, hvis den skal brukes til skiveskyting. Det er forresten en stor kunst å få til, kjøp heller noen ferdige, hvis det er råd. Men lengdepilen kan dere lage selv. Kløv enden av skaftet tvers over årene et passende stykke inn og fyll snittet med godt lim. Stikk halefjærene av en gås eller kalkun på plass etterat fjørskafet er spikket flatt og surr stummen av snittet igjen med lintråd. Skru så en filldo over til limet er tørket, og klipp siden fjæren til i en trekant og lag et omhyggelig hakk til snoren, men ta ikkeurringen vekk. Den gjør at skaftet ikke sprekker.

Så må pilen ha et hode. En liten «fale» av jemblikk går an, en blikkenslager lager dem ganske billig, de ligner et lite kremmerhus. Men mantelen på en riflekule er bedre, prøv å få tak i noen av dem. Gni pilen inn med linolje tilslutt, så holder den seg mot fuktighet og slår seg ikke så lett.

En kraftig bue kan ikke dras med klypen, den skal dras med fingertuppene, to eller tre som det faller best, og med pilen ledig mellom langfingeren og pekefingeren. Den skal såvidt henge i haket, når det er passet riktig til. Det er best å ha smokker på, og de må ikke være for tynne, ellers blir fingrene fort

Forsiden på boka om Hollender-Jonas «Gutten i røyken». Boken inneholder en detaljert forklaring på hvordan langbuer kan bygges og brukes.

såre. Prøv en tid og få litt erfaring, det kommer med øvelsen alt sammen - Men det kommer en ting til: gleden over å vite at du har laget denne gode buen selv, og det er kanskje det gildeste ved det. De lange, lange skuddene du kan gjøre - pilen som flyr ut fra buen og formelig flyter i luften fra fjæren - den er også ditt eget verk. Det kjennes helt anderledes ut å bruke fine kjøpeting, de gir ikke den samme tilfredshet, som noe du selv er mester for. Det er noe frem-

med ved dem, de mangler noe som er ditt og som gir tingen dens innerste verd.»

Hvis du vil vite mer om hvordan du lager pil og bue, kan du ringe eller skrive til: Truls Erik Dahl (Truls med bogan) Fridtjof Nansensvei 16B, 1472 Fjellhamar tlf 67902200.

Berggyltfiske

Gabriel Scotts egne ord om berggyltfiske - hentet fra novellesamlingen «Blåskjell»:

«Bergylten er likesom grisen blandt fiskene. En behøver bare å se paa trynet, saa maa en sande riktigheten av det. Somme steder har den ogsaa grisenavn: berggalt, bergsugge eller bergso, menneskene har tidlig hat øie for likheten, men ellers er det en maatelig gris, som ikke kommer op mot den paa landjorden, om den end kan være baade tyk og fet. Kvindfolket griner gjerne paa næsen av den og sier, at manden kan rense den selv. De vil ikke ha verkefingre, sier de og piller torsken til sig og gaar. Han har forgift i finnen, sier de, en kan faa haanden spolert for livstid.»

«Og kvindfolk kan ikke rense bergylt, det er hele saken. De staar og tuster med en skjæmt kniv og fisker og skraper og bruker sig paa manden - akkurat som han kan for, at fisken er skapt som den er! Nei skylden i saa maate er Vorherres, han har sat et skarpt naalebrev op langs ryggen og git den som et beslag langs siden av skjæl saa tykke som skobespærelse, men han har nok hat en mening med det. Vistnok er fisken blit uhaandterlig, men hummeren er ogsaa uhaandterlig for den som ikke er verd med den. Her er et snit med alt i verden - og just slik er det med bergylten og. For bergylten skal slet ikke skrapes, som kvindfolket indbilder sig, bergylten skal simpelthen flaa, og det gaar saa glat som dertil, naar en slaar

litt kokende vand over skindet. Hvad som naalebrevet angaar, klipper en det bare bort med en saks - andre kunster skal det ikke til.»

«Bergylten fiskes helst med stang. En kan nok ligge ute paa grundene med snøre, men en ekte berggyltfisker bruker altid stang. I juli engang kan en begynde, for fra den tiden og utover kommer bergylten op fra dypt og søker ind mot land, særlig hvor her er bratte opser med heller og revner og stener og slikt. Der gaar den ut og ind mellem hullene og gjøder sig med blaaskjæl og alle slags krepsdyr, som ikke er for store til den. Den gaar klods ind paa bare bergvægen og staar og gnager paa ruren med tænderne, saa munddelene er helt skamfilit iblandt. Best liker den sig naar her er litt sjø som ligger og vasker opefter fjeldet, og derfor kommer det vel med, at den er utrustet som den er og kan staa for en støit, som en sier.»

«De beste fiskeplasser er gjerne paa utsiden av holmene, hvor fjeldet falder brat ned i sjøen. Men her bør ikke være for dypt, da bergylten tit gaar nede paa bunden og roter med trynet som en virkelig gris. Her er ellers stor forskjell paa holmene, til enkelte indfinder fisken sig aarvist, andre faar knapt nok et enkelt besøk. Det er med fisken som med andre dyr, den har sine pladser, hvor den trives og hvor den vender tilbake igjen. Vet en nu om en slik plads kan en gjerne flu med litt blank skjælsand eller en neve knust paltosk, som en kaster ut fra og til. Det lokker fisken, det samler den.»

«For hvad en end kan utsætte paa bergylten, saa er det en helt ut retskaf-

fen fisk, som ikke undlater at opfylde sin plikt og som ikke er smaalig eller beregnende av sig, men tvertom opfører sig særdeles rosverdig og opfylder sin bestemmelse saa godt som den kan. Naar den biter, saa biter den grundig, enten agnet er riktig eller ikke. Den kjender ikke til nogen slags list, den er heller ikke vanen av sig, men tar det, som blir den serveret uten at ytre et ord til kritik. Selv om kroken iblandt stikker odden ut, saa nogen hver vilde faa betænkninger - den biter over like fuldt.»

«Det beste agnet at fiske med faar en av fotstøt til smaakrabben. Det brækkes op i passende stykker og er et aldeles patent agn, som er som det er gjort for kroken og dertil sitter godt og fast paa. Det siste især er en nyttig egenskap, da bergnæbben som jo er alle steder og mest der, som den ikke skulde, da bergnæbben vanskelig faar det av kroken om den nøkker aldrig saa flinkt. En kan ogsaa bruke en liten pilk, som en rykker frem og tilbake med stangen. Den falder ofte svært i smak, men vil gjerne sætte sig fast i bunden, om en er litt grand uforsiktig. Stangen maa være lang og litt stiv og snoret og for-tømmen av beste sort. Bergylten følger nemlig ikke godvillig med, men lægger siden til og holder igjen - iblandt gaar den ogsaa ind i uren og prøver at gnure kroken av. Er det en riktig rusk av en fisk, kan det tit staa et helt basketak, inden en vinder at vippe den op.»

Berggyltfiske på Fladaneskjær.

Stor fangst.

Ny utgivelse av Gabriel Scotts barnebøker i barnebokåret 1998. Først ut er «Tripp trapp Tresko», fortellingen om tre små venner fra landet;

Holender Jonas

Gabriel Scotts barnebøker om Jonas Sandholmen, Hollender-Jonas (1908) og Gutten i røyken (1910), kan leses som eksempelfortellinger for det unge og frie Norge i det som er blitt kalt «den nye arbeidsdagen» etter 1905.

Den utrettelige Jonas, som tross vanskelige materielle kår viser et ukuelig livsmot, humør og ikke minst arbeids glede, satte seg i respekt i sin samtid: «Naar man har lest Hollender-Jonas», sier Fernanda Nissen i en anmeldelse i Social-Demokraten, er man «fuld af agtelse for saanne smaa naevnyttige fyrrer, der ryger ud af sengen i graalysningen for at fiske og se til teineme, og som gjerne ror halve natten efter taskekrabber - saa sandt de faar lov af mor.»

Det er et tilforlatelig litterært univers Scott skaper rundt den fattige fiskergutten Jonas, så helt forskjellig fra det ironiske klima embetsmannssønnen Gabriel i Scotts første barnebok, Trip.Trapp.Træsko, tumlet rundt i. Fortelleren kan nok i begynnelsen smile litt overbærende også over noen av Hollender-Jonas' påfunn, men det blir snart klart at med Jonas ser vi et forsøk fra forfatteren på å tegne en idealkikkelse, en type av samme støpning som den sympatiske Kari Lindeland i Kari Kveldsmat (1913). Jonas og Kari har mye av den samme glede over praktisk arbeid og både ønske om og evne til å klare seg selv. Scott er for øvrig så praktisk orientert i bøkene om Jonas at han rett som det er fletter inn små lærestykker for leseme. Først og fremst om det livsnødvendige fisket, enten det er etter torsk, sei, kolje, berggyllt, reker, paltosk eller hummer. Ja, fra tid til annen er det som å lese de reneste lærebøker i na-

turbruk i skjærgården: «En spiser ikke gjerne håen, men halefinnen er god til å pusse tinn med.» I sannhet nyttepoesi!

Scott hadde også et praktisk blikk på det rent lystbetonte, på leken. Det kanskje mest medrivende av lærestykkene i bøkene er beskrivelsen i Gutten i røyken av hvordan en lager - og skyter med - en askebue. Det er varme og engasjement i Scotts appell til barns selvbevissthet og skapertrang når han framhever «gleden over å ha laget denne gode buen selv, og det er kanskje det gildeste ved det.»

Både i fisking og bueskyting er Jonas' læremester bestefaren, han som også har lært ham det «hollandske» kråkemålet som gir opphavet til tilnavnet. Det fortrolige lærerforholdet mellom de to, i nær kontakt med naturen, kan gi assosiasjoner til Rousseau. Her ser vi elementer fra hans pedagogiske filosofi anskueliggjort i den sørlandske skjærgård, med mennesker i kamp for føda. Rousseaus gutteideal i Emile, verket om oppdragelsen, ligger faktisk ikke langt fra det Jonas Sandholmen representerer. Rousseau skriver: «Hans begreber er begrensede, men klare. Om han ikke kan så meget udenad, ved han så meget desto mere af erfaring. Læser han ikke så godt som en anden dreng i vore bøger, så læser han til gengæld bedre i naturens bog.»

Slik kan vi utvide perspektivet mot Scotts bøker for voksne, og feste oss ved det karakteristiske bildet av mennesket i harmonisk samklang med naturen. Med Hollender-Jonas skapte Gabriel Scott sin barneversjon av det naturmenneske som senere skulle komme så sterkt til uttrykk i forfatterskapet. «Han trallet og sang i villen sky og syntes at ingen i hele verden kunne ha det så godt som han,» heter det om Jonas under berggylltfisken.

SVEIN SLETTAN

Gabriel Scott som ung

Litt om Gabriel Scott Selskabet:

Hvem var Scott?

Gabriel Scott hadde ni av sine barne/ungdomsår i Høvåg dit han kom åtte år gammel i 1882 da faren tiltrådte som sogneprest.

Som voksen slo han seg ned på Tromøya ved Arendal, men vendte årvisst tilbake til Høvåg og Brekkestø. Han hadde gode venner i Høvåg, deriblant Johannes Snemyr som var kjent som en av bygdas beste fortellere. Det er derfor vi hører om Høvågs nære historie i flere av bøkene. Vi kan selv vandre rundt i Høvåg og Brekkestø og se de samme hus, natur og miljøer som hovedpersonene i f.eks. «Jernbyrden», «Kiilden», «Skipper Terkelsens levnetsløp», «Vindholmens beskrivelse», «Tripp-Trapp-Tresko», «Hollender-Jonas» og mange flere.

Gabriel Scott har et godt budskap å bringe dagens mennesker - nemlig kjærlighetens budskap. Han taler de svakes sak og lærer oss nøydsomhet og glede over hverdagens små hendelser. Han ser også at den tekniske utvikling er i ferd med å ødelegge naturen - og få er det som kan beskrive naturen langs kysten og i innlandet som han. Det står respekt av Gabriel Scotts omfattende forfatterskap (60 bøker), og vi mener det kan tjene som en kilde til positive holdningsendringer i vår materialistiske hverdag. Hans bøker er fulle av sørlandsk humor som gjør dem letteste.

Litt historie

19. august 1996 ble det innkalt til idédugnad på Brekkekjær Pensjonat. Tanken var å samle kunstnere og representanter for den lokale turistnæring for å se om en kunne gjøre noe for å fremme kjennskapet til vår store lokale forfatter Gabriel Scott. Dette skulle ha en idealistisk og en næringsrett side. Etter flere møter dannet vi «Forening for fremme av Gabriel Scotts litteratur» 22. mai 1997 og registrerte oss i Enhetsre-

gisteret. Første årsmøte ble holdt 20. februar 1998 der 20 av våre 25 medlemmer møtte opp. På årsmøtet skiftet vi navn til «Gabriel Scott Selskabet». Vi ble enige om å arbeide på to ulike felt:

•Nytgivelse av Gabriel Scotts bøker.

•Arrangere Gabriel Scott-dagene i september.

Foreningen har allerede et suksessrikt år bak seg med nytgivelse av tre av Gabriel Scotts bøker og en stor litteraturfestival høsten 1997. Bokbudsjettet var på kr 190.000 og ble forskuttet av Sparebanken Pluss, Høvåg og lokalt næringsliv. Vi ga ut «Vester i skjærene», 800 eks. og «Jernbyrden I og II» (i ett bind), 1000 eks. Overskudd, medregnet et lager på 400 bøker, var ved årssoppjøret på kr 57.340,-. Tema for «Gabriel Scott-dagene i september» var «Scott og maten». Budsjettet var på kr 170.000, og arrangementet skulle være selvfinansierende. Det ble en knallsuksess, og vi fikk meget stor omtale i lokalpressen og i landsdekkende media. Budsjettet sprakk dessverre med kr 10.000,- men septemberarrangementet dekket det med overskuddet fra bokslaget. Reklamebudsjettet var kr 70.000,- for bøkene og dagene. Vi retter en takk til Lillesands Sparebank som vederlagsfritt lånte oss kr 50.000,- til å forskuttede «dagene». Takk!

Planer for 1998-99

1998 er barnebokåret, og i den anledning har vi planlagt å gi ut fire av Scotts barnebøker: Tripp - Trapp - Tresko (kom i juni), Hollender-Jonas bøkene (to i ett bind, august) og Sølvfaks (november). Vi har fått klassikerstøtte fra norsk kulturfond til nytgivelse av disse bøkene.

På nyåret kommer «Påskeeggene», «Pider Ro's historier» og «Det spøker». «Gabriel Scott-dagene» i september vil delvis bli lagt opp for barn med konkurranse i pil og bueskyting og bergyltiske som forfatteren forklarer det i bøkene om «Hollender-Jonas» og i «Blåskjell». Men det blir også konserter og

foredrag beregnet på voksne som i 1997. Tema for dagene 3.-6. september blir således «Scott og barna».

Tema for neste års septemberarrangement blir antagelig «Scott som dramatiker». Vi har fått laget en vevfolder og vil prøve å verve flere medlemmer. For å styrke kommunikasjonen mellom styret og medlemmene vil vi, i samarbeid med Høvågavisa, gi ut et eget blad: Treskoposten, som skal komme ut to ganger i året - første gang 27. august 1998. Den kommer som vedlegg til Høvågavisa og sendes ut til abonnenter av Høvågavisa samt alle medlemmene i Gabriel Scott Selskabet.

Søndag 6. september etter auksjonen blir det medlemstreff på Brekkekjær Pensjonat. Vi planlegger også julebord hos familien Axelsen på Høvåg gamle prestegård hvor Gabriel Scott først bodde da han som liten gutt flyttet til Høvåg sammen med familien. Datoen er ikke fastsatt - men vi tar sikte på en dag i slutten av november.

Hvordan blir en medlem av Gabriel Scott Selskabet?

Hvis du vil bli medlem kan du ta kontakt med Ingjerd Modal, 4770 Høvåg, tlf. 3727 4597 eller John Dobey, Brekkekjær Pensjonat, 4780 Brekkestø, tlf. 3727 5220. Det koster kr 100,- pr person pr. år. Du får et vakkert medlemsbevis designet av Karin O. Molléstad, førstehånds kjennskap til våre arrangementer og 30% på nytgivelser av våre bøker.

Bli medlem av Gabriel Scott Selskabet

- DU OGSÅ!

Ta kontakt med Ingjerd Modal på Høvåg Bygdebu (tlf. 37 27 45 97)

Eller John Dobey på Brekkekjær Pensjonat (tlf. 37 27 52 20)

JA! Jeg kjenner Gabriel Scott og blir gjerne med i Gabriel Scott Selskabet

Navn _____

Adresse _____

Postnr./sted _____

Kuponen sendes: Gabriel Scott Selskabet 4770 Høvåg